

Διάγραμμα της Εννοιας

Ορισμός

Τέχνη είναι η συνειδητή ενέργεια αλλά και η ιδιαίτερη ικανότητα του ανθρώπου για δημιουργία έργων που προκαλούν αισθητική συγκίνηση και αναπτύσσουν προβληματισμό. Μέσω της τέχνης, δεν εκφράζεται μόνο το ιδεώδες του ωραίου, σύμφωνα με την ιδιαίτερη αισθητική του καλλιτέχνη και της εποχής του, αλλά και ένας κοινωνικός υψής προβληματισμός, ανάλογος με τις ιδεολογικές αντιλήψεις, τους κοινωνικούς προσανατολισμούς, τις αξιολογικές προσεγγίσεις του δημιουργού και τις ιδιαίτερες συνθήκες του καιρού του.

Η σημασία της

1. Συμβάλλει στην πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου:
 - καλλιεργεί τις πνευματικές δυνάμεις (κρίση, αντίληψη, φαντασία, επανοητικότητα κ.α.)
 - διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες και τα ενδιαφέροντά του. Τον καθιστά ικανό να προσεγγίζει πολυπρωματικά την πραγματικότητα και να διεισδύει στις εσώτερες πτυχές της.
2. Αναπτύσσει την αισθητική του:
 - διαμορφώνει το αισθητικό κοιτήριο, τη δυνατότητά του, δηλαδή, να αποτιμά ορθά τα καλλιτεχνικά ερεθίσματα
 - καλλιεργεί την αίσθηση του ωραίου, του μέτρου, της συμμετρίας και της αρμονίας
 - διδάσκει στο άτομο να βλέπει τα πράγματα μέσα από ένα διαφορετικό πρίσμα που ξεφεύγει απ' τη χρηστική αντίληψη της ζωής.

3. Σημαντική είναι η επίδρασή της στην κοινωνικοπολιτική ζωή:
 - δεν αποτελεί μόνο μέσο επικοινωνίας και σύσφιξης των διαπροσωπικών σχέσεων αλλά προβάλλει και πρότυπα ζωής και συμπεριφοράς, κοινο-κο-πολιτικές αξίες, όπως είναι η ισότητα, η δικαιοσύνη, η ελευθερία, η ειρήνη κ.α.
 - αφυπνίζει τις συνειδήσεις των πολιτών και τους ευαισθητοποιεί για σοβαρά κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.
4. Επιρεάζει τους ιδεολογικούς προσανατολισμούς του ανθρώπου:
 - προβάλλει υψηλές αξίες και ανώτερα ιδανικά
 - συντελεί σε μια επανεισκόρηση αξιών και τονώνει την έφεσή του να αγωνιστεί για την πραγμάτωση υψηλών στόχων.
5. Επιδρά θετικά στον ψυχισμό του ατόμου:
 - εκλεπτύνει τον ψυχικό κόσμο και εξευγενίζει τα συναισθήματα μέσω της αισθητικής συγκίνησης
 - απαλλάσσει από το άγχος της καθημερινότητας και την υπερένταση, λειτουργώντας ως μορφή εκτόνωσης που απελευθερώνει από την εσωτερική πίεση και ένταση
 - προκαλεί την κάθαρση στο δημιουργό και στο δέκτη.
6. Αποτελεί μέσο που εκφράζει την ιδιαιτερότητα της προσωπικής δημιουργίας:
 - αναδεικνύει τις ιδιαίτερες κλίσεις και ικανότητες του ατόμου
 - ικανοποιεί την ανάγκη του ανθρώπου να εξωτερικεύει τις ιδέες και τις ανησυχίες του, να αισθητοποιεί τα οράματά του.
7. Συμβάλλει στην ηθική αρίτωση του ανθρώπου:
 - προβάλλει ανθρωπιστικές αξίες και πρότυπα ηθικής ζωής
 - υποστασιοποιεί και απαθανατίζει τις μεγάλες ηθικές πράξεις.
8. Η τέχνη κάθε λαού αποτελεί το κυριότερο στοιχείο της φυσιολογίας και της πολιτιστικής του ταυτότητας:
 - τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα ενός λαού αντιπροσωπεύουν την ιδιαίτερη αισθητική του και χαρακτηρίζουν την παύση του εθνικού του πολιτισμού
 - η λαϊκή κυρίως τέχνη εκφράζει την πολιτιστική ταυτότητά του.
9. Ευνοεί την επικοινωνία των λαών:
 - καταλύει τα τοπικά όρια: είναι γλώσσα διεθνής με διαχρονική αξία
 - συμβάλλει στη διαμόρφωση πνεύματος οικουμενικής συνείδησης.

Ποιοι λόγοι οδήγησαν στην απομάκρυνση του σύγχρονου ανθρώπου από την τέχνη;

1. Η εποχή μας είναι αντιπνευματική λόγω του μονομερούς προσανατολισμού του σύγχρονου ανθρώπου:

- υλικός ευδαιμονισμός, υπερεργασία, έλλειψη ελεύθερου χρόνου, διάθεσης, καθαρού πνεύματος
- χρησιμοθηρική αντίληψη της ζωής
- ο σύγχρονος άνθρωπος θέλει να "έχει" και όχι να "είναι".

2. Η σύγχρονη τέχνη είναι, αρκετές φορές, ακατανόητη για το μέσο άνθρωπο:

- απουσία καλλιτεχνικής παιδείας και αισθητικής αγωγής στο πλαίσιο της εξειδικευτικής τεχνοκρατικής εκπαίδευσης
- ελιτισμός
- μορφές τέχνης από σχολές και τάσεις με ειδικούς "κώδικες", "θεωρίες" (σουρεαλισμός, φουτουρισμός κ.λ.π.) που δυσχεραίνουν την επικοινωνία ποιητού-δέκτη.

3. Η έλλειψη αναγκαίου αριθμού χώρων καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης.

4. Υπερπροβολή από τα ΜΜΕ, χαμηλής ποιότητας έργων που δε σχετίζονται με την πραγματική τέχνη.

5. Η εμπορευματοποίηση της τέχνης:

- αδυναμία ασθενέστερων οικονομικά στρωμάτων να παρακολουθούν έργα υψηλής ποιότητας
- υποβάθμιση της ποιότητάς της.

« Αλλά αν το βωμί είναι πιο χρήσιμο από την Ποίηση, αυτό υπόλαβ δε σημαίνει πως η τελευταία ετούτη παύει να παράφινει ένας από τους πιο αληθινούς στόχους του ανθρώπου » Δδ. Ελύτης, « Ανοιχτά Χαρτιά »

1 Η ποίηση:

- 1** Είναι μέσο με το οποίο ο άνθρωπος εκφράζει τον εσωτερικό του κόσμο και εξωτερικεύει τους προβληματισμούς, τις ανησυχίες, τους φόβους αλλά και τις ελπίδες, τα οράματά του.
- 2** Συντελεί στην πνευματική καλλιέργεια, αφού διευρύνει τους προβληματισμούς και ανοίγει νέους ορίζοντες στη σκέψη.
- 3** Βοηθά το άτομο να αποκτήσει μία άλλη θέαση του κόσμου, μία διαφορετική οπτική με την καλλιέργεια της ευαισθησίας.
- 4** Εμπνέει την καλαισθησία, τα ευγενικά και εκλεπτυσμένα συναισθήματα.
- 5** Με τη συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας, τον ελλειπτικό λόγο, την εικονοπλαστική και τα άλλα εκφραστικά μέσα αναπτύσσει τη φαντασία.
- 6** Αναβαθμίζει το αισθητικό και το γλωσσικό κριτήριο του ανθρώπου.
- 7** Αποτελεί το καταφύγιο της ψυχής αφού:
 - ευνοεί την ενδοσκοπήση
 - συντροφεύει το άτομο σε στιγμές μοναξιάς και προσωπικής δοκιμασίας.
- 8** Με τον κοινωνικό της χαρακτήρα αναδεικνύει τα σοβαρά προβλήματα του ανθρώπου και ενεργοποιεί τις συνειδήσεις για την αντιμετώπισή τους.

Για να επιτελέσει όμως η ποίηση έναν τόσο σημαντικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου, ο ποιητής όπως και κάθε δημιουργός τέχνης:

- I. οφείλει να μην εγκλωβίζεται στο δόγμα «τέχνη για την τέχνη». Μία τέτοια αντίληψη απολυτοποιεί την αξία της αισθητικής έκφρασης και παραβλέπει την κοινωνική διάσταση της ποίησης.
- II. επιβάλλεται να μη διακατέχεται από τη δογματική αντίληψη περί «στρατευμένης τέχνης». Δεν πρέπει ο όρος «στράτευση» να νοείται ως τέχνη «κατ' επιταγήν» που περιορίζεται στις αναγκαιότητες της ύποιας ιδεολογίας ή σκοπιμότητας. Απαιτείται, επομένως, ο δημιουργός της τέχνης αφενός να επιδιώκει την αισθητική τελειότητα και αφετέρου να «στρατεύεται» μέσω της ποίησης σε υψηλές αξίες, ιδανικά και ανθρωποκεντρικούς στόχους.